

РЕШЕНИЕ

№ 56

гр. Ихтиман, 22.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ИХТИМАН, ПЪРВИ ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Радослава М. Йорданова

при участието на секретаря Лиана Цв. Тенекева
като разгледа докладваното от Радослава М. Йорданова Гражданско дело № 20231840101140 по описа за 2023 година

Производството по делото е образувано по предявен иск от Е. Н. П., от гр. * срещу „**“ ООД за установяване на нищожност на Договор за паричен заем от 18.03.2023 г.

Ищецът твърди, че на 18.03.2023 г. сключил с ответника договор за паричен заем за сумата от 1500 лв., платими на 10 месечни вноски. Поддържа, че съгласно чл. 3 от договора, сумата, която следвало да върне била в размер на 1856.99 лв., при ГПР 47.86% и годишен лихвен процент от 40,05%. Твърди, че съгласно чл. 6.2 от договора, ищецът следвало да заплати и неустойка в размер на 1653.01 лв., разсрочена на 10 вноски, като по този начин общото задължение по договора възлизало в размер на 3510 лв. Твърди, че така формулираната в Договора възнаградителна лихва в размер на 40.05% е нищожна поради противоречието ѝ с добрите нрави. Поддържа, че така уговорената клауза за неустойка по чл. 6, ал. 1 и ал. 2 от договора е нищожна на основание чл. 26, ал. 1, предл. 1 ЗЗД вр. чл. 143, ал. 1 вр. чл. 146, ал. 1 ЗЗП и чл. 19, ал. 4 ЗПК вр. чл. 21, ал. 1 ЗПК, както и поради противоречие с добрите нрави на основание чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД. Ето защо моли съда да прогласи недействителността на Договор за паричен заем №830770/18.03.2023г., поради противоречие с разпоредбите на ЗПК, ЗЗП и ЗЗД, а в условията на евентуалност моли да бъдат прогласени за нищожни отделни клаузи съдържащи се в договора, а именно чл. 3, ал. 1, т. 7 от договора, както и на чл. 6, ал. 1 и ал. 2 от договора.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът, е подал отговор на исковата молба, с който оспорва предявения иск. Твърди, че исковата молба е нередовна, тъй като не е внесена изцяло дължимата държавна такса. Не оспорва, че между ищеца и ответника е бил сключен договор за паричен заем за сумата в размер на 1500 лв. при посочените по-горе условия. Твърди, че не е налице недействителност на договора, като смята, че са покрити всички изисквания на ЗПК, регламентирани в чл.10,ал.1, чл.11, ал.1,т.7-12 и 20 и ал. 2 ЗПК, както и на закона за предоставяне на финансови услуги от разстояние (ЗПФУР).

Съдът, като обсъди доводите на страните и събраните писмени доказателства, съобразно с чл. 12 и чл. 235, ал. 2 ГПК, приема следното от фактическа страна:

Страните не спорят, а и от представения по делото Договор за паричен заем кредит № 830770, сключен на 18.03.2023 г. се установява, че помежду им е имало сключен договор за кредит, по силата на който дружеството е предоставило на заемополучателя парична сума в размер на 1500,00 лева, която е следвало да бъде върната на 10 месечни вноски при възнаградителна лихва от 40,05 %. В чл. 6, т. 2 е уговорено, че ако в срок до три дни след подписване на договора, заемополучателят не предостави договореното в чл. 6.1 обезпечение - поръчител или с банкова гаранция, дължи неустойка в изначално определен размер от 1653,01 лева, платима разсрочено на десет равни вноски и на падежа на вноската за погасяване на главницата и договорната лихва. Годишният процент на разходите е посочен като 47,86 %.

При така установената фактическа обстановка, съдът достигна до следните **правни изводи**

Предявен е иск за установяване на нищожност на договор за паричен заем поради противоречие на закона и с добрите нрави.

Съгласно общата разпоредба на чл. 26, ал. 1 ЗЗД нищожни са договорите, които противоречат на закона или го заобикалят, както и договорите, които накърняват добрите нрави, включително и договорите върху неоткрити наследства.

Противоречие със закона е налице, когато има обективно несъответствие на договора с повелителна правна разпоредба от кодекс, закон или подзаконов нормативен акт, както и от международните договори, ратифицирани по конституционен ред и обнародвани и влезли в сила за Република България.

От своя страна, добрите нрави са неписани общовалидни морални норми, които съществуват като общи принципи или произтичат от тях и са критерии за оценка на сделките.

В хода на производството се установи, че страните са били обвързани от договор за кредит. При сключване на договора ищецът е действал в качеството на физическо лице, а ответникът в рамките на своята търговска дейност като небанкова финансова институция, като в този случай е бил приложим Закона за потребителския кредит (в сила от 12.05.2010г.).

Съгласно разпоредбата на чл. 9, ал. 1 ЗПК договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане. Законът въвежда задължителни изисквания относно формата и съдържанието на този вид договор, посочени в разпоредбите на чл. 10 и чл. 11 ЗПК.

Посочените разпоредби имат императивен характер и са приети в защита на обществения интерес и в съответствие с Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори и Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета.

В чл. 21, ал. 1 ЗПК е предвидено, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна, а съгласно чл. 22 ЗПК договорът е недействителен когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9.

В случая сключеният между страните договор за паричен заем съдържа минимално изискуемото от ЗПК съдържание - размер на заема и валута, в която се предоставя, срок на издължаване, погасителен план (инкорпориран в самия договор), възнаградителна лихва, както и годишен процент на разходите.

Освен тези клаузи обаче договорът съдържа и допълнителна уговорка за заплащане

на неустойка при неизпълнение на поетото от заемополучателя задължение за обезпечаване на заема – т. 6.2. Като се вземе предвид тази клауза настоящият състав приема, че процесният договор за паричен заем не отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, съгласно която договорът трябва да съдържа годишния процент на разходите по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин.

Това е така, защото според чл. 19, ал. 1 ЗПК годишният лихвен процент изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Годишният процент на разходите се изчислява по определена в закона формула, чрез която се осигурява информация на потребителя как е образуван размерът му и каква е общо дължимата сума по договора. В него трябва да са включени всички разходи на кредитополучателя, пряко свързани с кредитното правоотношение.

В приетия по делото договор обаче са посочени единствено абсолютните стойности на годишния лихвен процент и годишния процент на разходите. Липсва ясно разписана методика на формиране на годишния процент на разходите по кредита. Не се съдържа информация и за начина на изчисление на фиксирания годишен лихвен процент и отношението му към годишния процент на разходите. По този начин потребителят е поставен в невъзможност да разбере какъв реално е процентът на оскъпяване на ползвания от него финансов продукт. Налице е и друго нарушение, тъй като посоченият в договора годишен процент на разходите от 47,86 % не съответства на общата сума на плащанията от 3510,00 лева, в които според погасителния план е включена и уговорената неустойка. В този смисъл съдът приема, че договорът е сключен в противоречие с чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, поради което и нищожен на основание чл. 22 ЗПК.

Съдът намира за уместно да отбележи, че клаузата за неустойка сама по себе си е нищожна, тъй като противоречи на чл. 21, ал. 1, вр. чл. 10а, ал. 1 и ал. 2 от Закона за потребителския кредит. В случая от представения договор е видно, че страните са уговорили задължение на заемополучателя да осигури надлежно обезпечение – банкова гаранция или поръчител, като при неизпълнението на това задължение страните са уговорили неустойка, чийто размер е определен на 1653,01 лева /т. 6.1/.

Макар и да е уговорена като санкционна доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Затова и според настоящия състав по съществото си така уговорената неустойка представлява добавък към възнаградителната лихва и в този смисъл би представлявала сигурна печалба за заемодателя, която печалба би увеличила стойността на договора, поради което е и нищожна.

Предвид уговорения ГПР от 47,86 % и след като в него не е включено задължението за заплащане на неустойка, то общия размер на разходите на потребителя надвишава пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България, поради което и влече нищожност тази уговорка като сключена в противоречие с чл. 19, ал. 4 ЗПК.

Освен това според настоящия състав клаузата за неустойка по договора противоречи и на добрите нрави. Съгласно задължителната съдебна практика - *ТР № 1 от 15.06.2010 г. по т. д. № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС*, неустойката е нищожна противоречие с добрите нрави, която е уговорена извън присъщите ☐ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Така, както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира заемополучателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на

задължението в съответствие с договора и общите условия. Следва да се отбележи, че непредоставянето на обезпечение не води до претърпяването на вреди за кредитора, който би следвало да прецени възможностите на заемополучателя да предостави обезпечение и риска по предоставянето на заем към датата на сключването на договора с оглед на индивидуалното договаряне на договорните условия.

Предвид всичко изложено съдът приема, че договорът за паричен заем е нищожен поради противоречие със закона, поради което и така предявеният иск следва да бъде уважен.

Относно разноските:

При този изход на делото на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на ответника следва да бъдат възложени сторените от ищеца разноски, които включват заплатената държавна такса.

По отношение на претенцията за заплащане на адвокатско възнаграждение съдът отчете, че ищецът е защитаван безплатно от адв. В. С.. В този случай на процесуалния представител следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение на основание чл. 38, ал. 2 ЗА, определени според размера на иска. Съобразявайки чл. 7, ал. 2, т. 1 от Наредба № 1/09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения съдът приема, че в полза на адв. С. следва да бъде присъдено възнаграждение в размер на 651,00 лева.

Воден от горното, **С Ъ Д Ъ Т**

РЕШИ:

ПРОГЛАСЯВА ЗА НИЩОЖЕН Договор за паричен заем от 18.03.2023 г., сключен между Е. Н. П., ЕГН ***** от гр. *, ж.к. „*“, бл. 5, ВХ. Б., ет. 3, ап. 22 и "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК: *, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. "Цариградско шосе" № 115Е, ет. 5.

ОСЪЖДА "СИТИ КЕШ" ООД, ЕИК: *, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. "Цариградско шосе" № 115Е, ет. 5 **да заплати на** Е. Н. П., ЕГН ***** от гр. *, ж.к. „*“, бл. 5, ВХ. Б., ет. 3, ап. 22 сумата от 140,40 лв. (сто и четиридесет лева и четиридесет стотинки) разноски в производството.

ОСЪЖДА „СИТИ КЕШ“ ООД, ЕИК: *, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. "Цариградско шосе" № 115Е, ет. 5 **да заплати на** адв. В. * – САК сумата от 651,00 лв. (шестстотин петдесет и един лева), представляващо адвокатско възнаграждение по чл. 38, ал. 2 от Закона за адвокатурата.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Ихтиман: _____